

Nr 50

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till höjd indirekt beskattning; given Stockholms slott den 7 februari 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin;
- 2) förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt;
- 3) förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt
- 4) förordning om tillfällig energiskatt å bensin som finnes i riket den 12 februari 1958.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges, på grundval av överläggningar mellan företrädare för de demokratiska partierna, förslag om höjd indirekt beskattning för att finansiera vissa försvarsutgifter. De föreslagna beskattningsåtgärderna skall avse sprit, vin, maltdrycker, läskedrycker, cigaretter, socker, bensin, elkraft för s. k. borgerliga ändamål och lotterivinster. Genom den höjda beskattningen beräknas ca 110 milj. kr. inflyta under budgetåret 1957/58 och ca 390 milj. kr. under budgetåret 1958/59.

I förevarande proposition framlägges författningsförslag beträffande sprit, vin, socker och bensin.

Beträffande övriga skatteobjekt kommer författningsförslag att framläggas i en senare proposition.

Förslag

till

Förordning**om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209)
angående skatt å spritdrycker och vin**

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 angående skatt å spritdrycker och vin skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

1 mom. Omsättningsskatt upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av spritdrycker och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för spritdrycker dels med en grundavgift av 11 kronor 60 öre för liter, om dryckens alkoholhalt överstiger 40 volymprocent, 10 kronor 40 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 35 volymprocent och högst 40 volymprocent, 8 kronor 50 öre för liter, om alkoholhalten är lägst 30 volymprocent men understiger 35 volymprocent samt 8 kronor, om alkoholhalten understiger 30 volymprocent, och dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin, vars alkoholhalt överstiger 14 volymprocent (starkvin), dels med en grundavgift av 2 kronor för liter och dels med en procentavgift motsvarande 37 procent av utminuteringspriset samt för annat vin (lättvin) med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres — — — varornas utminuteringspris.

Denna förordning skall äga tillämpning från och med den 12 februari 1958. I samband därmed skall iakttagas följande.

1. Det åligger detaljhandelsbolaget att erlægga skatt för sitt lager av spritdrycker och vin klockan 12 natten mellan den 11 och den 12 februari 1958 med belopp motsvarande skillnaden mellan det nettoinköpspris som tillämpats omedelbart före förordningens ikraftträdande och det nettoinköpspris som tillämpas omedelbart därefter. Beloppet skall före utgången av maj 1958 insättas å kontrollstyrelsens postgirokonto eller å statsverkets checkräkning i riksbanken för kontrollstyrelsens räkning. Detaljhandelsbolaget skall vidare senast vid samma tid till kontrollstyrelsen avlämna en till riktigheten bestyrkt uppgift angående nämnda lager.

2. Den, till vilken detaljhandelsbolaget överlåtit rätt till årsutskänkning av rusdrycker, är skyldig att erlægga skatt för sitt lager av spritdrycker och vin vid tiden för utskänkningens avslutande den 11 februari 1958 med belopp motsvarande skillnaden mellan det nettoinköpspris som tillämpats omedelbart före förordningens ikraftträdande och det nettoinköpspris som tillämpas omedelbart därefter.

Det åligger utskänkningsinnehavaren att *dels* senast den 15 februari 1958 till kontrollstyrelsen inkomma med en på tro och heder upprättad deklaration angående nämnda lager, *dels ock* före utgången av maj 1958 till kontrollstyrelsen inbetala skatten.

Vad i 7—9 §§, 10 § andra stycket, 12 §, 13 § andra och tredje styckena, 14, 16, 17 samt 19—24 §§ förordningen angående skatt å spritdrycker och vin stadgas om utskänkningskatt och deklaration rörande sådan skatt skall i tillämpliga delar gälla jämväl lagarskatt och deklaration rörande sådan skatt.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom., 6 § 1 och 2 mom. och 8 § 1 mom. förordningen den 25 maj 1941 om varuskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, samt att den vid förordningen fogade förteckningen över varor, för vilka varuskatt skall erläggas¹, skall erhålla den ändrade lydelse, som framgår av härvid fogad bilaga.

3 §.

1. Skatten utgår, i enlighet med vad i förteckningen angives, antingen med däri angivet procenttal av varans beskattningsvärde eller med i förteckningen angivet belopp för viktenhet av varan; dock skall den, som inom riket tillverkar skattepliktig vara, erlägga varuskatt med lägst femtio kronor för varje månad, varunder han enligt vad nedan sägs ägt bedriva rörelsen.

6 §.

1. Den som bedriver tillverkning, som i 1 § första eller andra stycket avses, skall senast å femtonde dagen i andra månaden efter varje kalendermånads utgång till kontrollstyrelsen insända en på tro och heder avgiven deklaration angående beskattningsvärdet eller, vad angår varor för vilka skatten utgår med belopp för viktenhet, angående kvantiteten av de varor, som under kalendermånaden av honom eller för hans räkning levererats till köpare eller tagits i anspråk för vidare bearbetning.

Om särskilda — — — deklarationen avser.

2. I deklaration som i 1 mom. avses må avdrag göras för varor, som

a) använts vid den tillverkning deklarationen avser och som visas hava tidigare blivit påförda varuskatt;

b) enligt bevis av tullmyndighet utförts ur riket eller till svensk frihamn.

Avdrag som nyss sagts skall avse beskattningsvärdet, där fråga är om vara, för vilken skatten utgår i förhållande till värdet, samt varukvantiteten, där skatten utgår efter viktenhet.

Har vara, för vilken skatten utgår med belopp för viktenhet, använts vid tillverkning av annan varuskattepliktig vara, må avdrag i deklaration göras med belopp motsvarande skatten på den sålunda använda varan.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag jämväl må göras för vara, vilken tillverkaren återtagit eller vars försäljning förorsakat honom förlust på grund av bristande betalning från köparen.

¹ Senaste lydelse av 3 § 1 mom., 6 § 1 och 2 mom. och 8 § 1 mom. se 1948:66 samt av förteckningen se 1954:126 (förordningen omtryckt 1948:66; förteckningen omtryckt 1953:247).

8 §.

1. Vid införsel till riket av skattepliktig vara skall den skattskyldige, där ej annat nedan stadgas, i samband med tulltaxeringen av varan till tullmyndigheten i införselorten i två exemplar avlämna en på tro och heder avgiven deklaration angående varans beskattningsvärde eller, vad angår varor för vilka skatten utgår med belopp för viktenhet, angående varukvantiteten.

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

I samband med förordningens ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Där tillverkning av socker eller sirap bedrivs vid tiden för förordningens ikraftträdande, skall i 5 § föreskriven anmälnings skyldighet fullgöras inom åtta dagar efter ikraftträdandet.

2. Skatt i enlighet med förordningen utgår jämväl beträffande socker eller sirap, som av tillverkare eller för hans räkning levererats till köpare eller tagits i anspråk för vidare bearbetning före denna förordnings ikraftträdande men efter den 4 februari 1958 eller som införts till riket under samma tid. Förordningens stadganden skola i tillämpliga delar gälla beträffande skatt som nu sagts. Härvid iakttages, att skattskyldigheten inträder, då denna förordning träder i kraft, ävensom att deklaration enligt 6 § skall avgivas samtidigt med sådan deklaration för februari månad 1958 samt deklaration eller försäkran enligt 8 § senast den 17 februari 1958.

Bilaga

Förteckning

över

varor, för vilka varuskatt skall erläggas,

i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till nedanstående statistiska nummer

Statistiskt nr	Varuslag	Skattesats, } procent av beskattnings- värdet	Skattesats, öre för kg
283—287	Socker		20
288	Sirap		16
	<i>Anm. 1.</i> Skatt skall icke utgå vid införsel till riket av socker eller sirap, när varan införes av tillverkare av sådan vara eller för dennes räkning. När sådan vara av tillverkaren levereras till köpare, skall den anses vara här i riket tillverkad.		
	<i>2.</i> Skatt skall icke utgå vid leverans eller införsel av socker för tillverkning av kulör (statistiskt nr 293).		
ur 298—302	Choklad- och konfityrvaror, hänförliga till följande varugrupper:		

Förslag
till
Förordning
angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262)
om allmän energiskatt

Härigenom förordnas, att 5 § förordningen den 31 maj 1957 om allmän energiskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges, samt att den vid nämnda förordning fogade förteckningen över vissa bränslen, för vilka allmän energiskatt skall erläggas, skall erhålla den ändrade lydelse, som framgår av härvid fogad bilaga.

5 §.

Energiskatten å bensen och motorsprit utgår med nio öre för liter.

Denna förordning träder i kraft den 12 februari 1958. Förordningen skall äga tillämpning jämväl å sådan bensen, motorsprit och för användning till motordrift avsedd spritblandning, som införts till riket före den 12 februari 1958 och som nämnda dag oförtullad kvarlåg i frihamn eller å tullager, i tullpackhus eller eljest i tullverkets vård.

I samband med ikraftträdandet skall i övrigt iakttagas, att i deklaration till kontrollstyrelsen rörande energiskatt för bensen och motorsprit avseende den redovisningsperiod, varunder förordningen trätt i kraft, skola var för sig redovisas de myckenheter skattepliktiga bränslen varom här är fråga samt därå belöpande energiskatt, som faller på tiden intill och från och med den 12 februari 1958.

Bilaga

Förteckning
över
vissa bränslen, för vilka allmän energiskatt skall erläggas,
i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga
till nedanstående statistiska nummer

Statistiskt nr	Bränsle	Skattesats
ur 582: 5	Spritblandningar, avsedda för användning till motordrift	9 öre för liter
	<i>Anm.</i> Allmän energiskatt — — — skall erläggas.	

Förslag

till

Förordning**om tillfällig energiskatt å bensin som finnes i riket den 12 februari 1958**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För bensin, som den 12 februari 1958 klockan 6 f. m. finnes i riket, skall i den ordning nedan sägs till staten erläggas tillfällig energiskatt med fem öre för liter.

Är bensin blandad med annan vara, skall vid skattskyldighetens bestämmande hänsyn tagas till den myckenhet, varmed bensin ingår i blandningen.

2 §.

1 mom. Skyldighet att erlægga skatt enligt denna förordning åligger, där ej annat föranledes av vad nedan i 2 mom. eller 9 § stadgas, den som vid den i 1 § angivna tidpunkten innehar bensin till myckenhet överstigande 2 000 liter.

2 mom. Från skattskyldighet enligt denna förordning är kronan befriad. Skatt enligt denna förordning utgår icke för bensin, som tillverkats inom landet och som vid den i 1 § angivna tidpunkten ännu icke utlämnats från tillverkningsstället.

3 §.

Envar enligt denna förordning skattskyldig skall senast den 30 april 1958 på heder och samvete avgiva deklARATION rörande den myckenhet bensin han vid den i 1 § angivna tidpunkten innehade, varvid tillika skall angivas den plats, där bensinen då förvarades.

Deklaration skall ingivas till länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige författningsenligt är eller bör vara mantalsskriven eller, om han avlidit, senast varit eller bort vara mantalsskriven,

eller där vederbörande styrelse eller förvaltning har sitt säte eller sysselman eller ombud är bosatt,

eller, då nämnda regler ej äro tillämpliga, i det län, där huvuddelen av den med deklARATIONEN avsedda myckenheten bensin finnes vid den tidpunkt, som angives i 1 §.

4 §.

1 mom. Det åligger länsstyrelse att övervaka, att deklARATIONER inkomma från alla uppgiftsskyldiga och att avgivna deklARATIONER äro fullständiga

och riktiga, därvid särskilt bör tillses, att envar, som idkar handel med eldfarliga oljor av första klassen, fullgjort honom åliggande deklarations-skyldighet. Den, som icke avgivit deklaration men kan antagas vara deklara-tionspliktig eller som avgivit ofullständig deklaration, må föreläggas att inom viss tid inkomma med deklaration eller med erforderliga uppgifter.

2 mom. Finner länsstyrelse för behörig påföring av skatt nödigt, att granskning av den skattskyldiges bokföring eller undersökning av dennes inneliggande lager av bensin verkställas, bör länsstyrelsen föranstalta om sådan granskning eller undersökning; och äger länsstyrelsen därvid, i mån av behov, anlita biträde av sakkunnig.

Det åligger skattskyldig att för sådan undersökning bereda länsstyrelse eller av länsstyrelse förordnad person tillträde till handels-, fabriks- eller annan upplagslokal samt att för granskning tillhandahålla sin bokföring och därtill hörande handlingar.

Arvode till sakkunnig bestämmes av länsstyrelsen och skall jämte annan kostnad för undersökning eller granskning, som i detta mom. sägs, bestridas av medel, som enligt denna förordning inflyta till statsverket.

3 mom. Kungl. Maj:t må ock förordna om granskning av deklarationer och eljest inhämtade uppgifter. Av Kungl. Maj:t förordnad gransknings-man äger jämväl taga del av skattskyldigs bokföring och verkställa under-sökning av dennes inneliggande lager av bensin på sätt i 2 mom. stadgas.

Kostnad för granskning, varom Kungl. Maj:t förordnat, bestrides av medel, som i 2 mom. sägs.

5 §.

Länsstyrelsen åligger att på grundval av inkomna deklarationer och eljest inhämtade uppgifter i särskild längd förteckna dem, som avgivit deklaration, samt fastställa den myckenhet bensin, för vilken skatt skall erläggas enligt denna förordning, ävensom därå belöpande skatt.

6 §.

Så snart ske kan skall till envar skattskyldig i rekommenderat brev med allmänna posten översändas utdrag av längden, såvitt honom angår, till- lika med underrättelse om tid och sätt för skattens erläggande samt vad den skattskyldige har att iakttaga, om han vill överklaga länsstyrelsens beslut eller eljest söka befrielse från påförd skatt.

7 §.

Har någon i deklaration eller annan uppgift, som enligt denna förordning avgivits, lämnat oriktigt meddelande, eller har uppgiftspliktig under-låtit avlämna deklaration eller infordrad upplysning, och har därav för-anletts, att skatt icke blivit honom påförd eller blivit påförd till för lågt be-lopp, skall skatt påföras den skattskyldige till belopp, som genom berörda förfarande eller underlåtenhet undandragits.

Efterbeskattning må ej ske senare än år 1963.

8 §.

1 mom. Förmenas länsstyrelse hava vid påförande av skatt förfarit orik-tigt, må besvär anföras hos kammarrätten.

Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen i det län, där skatten påförts, inom natt och år efter det skatten blivit klaganden avfordrad, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning.

Den omständigheten att besvären ingivits eller insänts till kammarrätten i stället för till länsstyrelsen skall icke utgöra hinder för prövning av klagandens talan, därest besvären inkommit till kammarrätten inom besvärstiden. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till länsstyrelsen för vidare behandling på sätt i 2 mom. sägs.

2 mom. Sedan vid besvären fogats de handlingar, på vilka överklagade beslutet grundats, ävensom utdrag av längden, i vad den klagande angår, har länsstyrelsen att skyndsamt till kammarrätten översända samtliga handlingar med de upplysningar och erinringar besvären anses påkalla.

9 §.

Visar skattskyldig, att bensin, som han innehaft vid den i 1 § angivna tidpunkten, levererats till annan, och grundar sig leveransen på försäljningsavtal, som slutits före denna förordnings ikraftträdande, äger Kungl. Maj:t, där den skattskyldige icke på grund av förbehåll i försäljningsavtalet eller eljest är berättigad att hos köparen uttaga skatten, bestämma att skattskyldigheten skall åligga köparen eller, då skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av skatten.

Ansökan om sådan befrielse eller återbäring skall ingivas inom en månad efter det skatt avfordrats vederbörande.

10 §.

Angående restitution av skatt, som i denna förordning avses, skola bestämmelserna i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit äga motsvarande tillämpning.

11 §.

Granskning av deklARATIONER, som enligt denna förordning avgivits, må ej verkställas av annan än länsstyrelse eller jämlikt 4 § 3 mom. förordnad person.

Deklarationerna skola tillhandahållas de ämbets- och tjänstemän, som i och för sin befattning böra därav erhålla del. I övrigt må deklARATIONER icke vara för någon tillgänglig, utan att den, som avgivit deklARATIONEN, medgivit dess offentlighöjande; dock må deklARATIONER, på sätt Kungl. Maj:t förordnar, för statistisk bearbetning utlämnas till ämbetsmyndighet eller tjänsteman, åt vilken Kungl. Maj:t uppdrager utförandet av sådan bearbetning.

Deklarationerna skola med de undantag, som stadgandena i nästföregående stycke föranleda, hos länsstyrelsen förvaras intill utgången av år 1963, varefter deklARATIONERNA skola förstöras.

12 §.

Den, som underlåter att inom föreskriven tid avlämna deklARATION, straffes med dagsböter; och må länsstyrelsen förelägga den uppgiftsskyldige lämpligt vite.

13 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklARATION lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

14 §.

1 mom. Tjänsteman, vilken på grund av sin befattning med ärende, som i denna förordning avses, erhållit del av deklARATION eller skattskyldigs

bokföring, må ej i vidare mån än hans tjänsteutövning fordrar yppa vare sig innehållet i sådan deklARATION eller skattskyldigs affärsförhållande, varom han därvid erhållit kännedom. Den häremot bryter vare underkastad ansvar såsom för tjänstefel. Gör annan än tjänsteman sig skyldig till förseelse, som nu sagts, straffes med dagsböter.

2 mom. Den, som på grund av sådant förordnande om statistisk bearbetning av deklARATIONER, som i 11 § sägs, erhållit del av deklARATION, må ej utom tjänsten yppa något av deklARATIONENS innehåll. Vid överträdelse härav vare den skyldige förfallen till ansvar, som i 1 mom. stadgas.

15 §.

Länsstyrelse äger utdöma vite, som förelagts enligt 12 §.

16 §.

Bestämmelser rörande uppbörd av skatt, som i denna förordning avses, så ock de närmare föreskrifter, som eljest erfordras för tillämpning av denna förordning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 febru-
ari 1958.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *höjd indirekt beskattning i syfte att finansiera vissa försvarsutgifter* samt anför därvid följande.

I årets finansplan framhöll jag, att varje ökning av utgifterna utöver dem som upptagits i det preliminära budgetförslaget i det rådande ansträngda budgetläget måste kompenseras genom ett motsvarande inkomsttillskott. Vad särskilt beträffar försvarskostnaderna underströk jag sålunda, att eftersom i riksstatsförslaget stora delar av försvarshuvudtiteln utbrutits och preliminärt upptagits till oförändrade belopp i avbidan på resultatet av den arbetande försvarsberedningen, varje utgiftsökning på detta område måste täckas genom en förstärkning av budgetens inkomstsida. Jag var emellertid i den preliminära finansplanen icke beredd att diskutera formerna härför.

Mot bakgrunden av detta läge har överläggningar ägt rum mellan representanter för de demokratiska partierna. Vid överläggningarna har enighet uppnåtts i de föreliggande frågorna. Sålunda har överenskommit att förorda en höjning av den indirekta beskattningen, medförande en intäktsökning med omkring 110 milj. kr. under budgetåret 1957/58 och med ca 390 milj. kr. under budgetåret 1958/59. De avsedda skatteobjekten och intäktsökningens fördelning på dessa framgår av följande tablå.

	1957/58	1958/59
Spritdrycker	26 milj. kr.	80 milj. kr.
Vin	6,5 » »	20 » »
Öl och starköl	2,5 » »	8,5 » »
Lagrat lättöl.....	0,5 » »	1,5 » »
Läskedrycker.....	6,5 » »	20 » »
Cigarretter	17 » »	70 » »
Socket	15 » »	50 » »
Energiskatt på bensin och motorsprit	30 » »	100 » »
Energiskatt på elkraft för s. k. borgerliga ändamål	— » »	20 » »
Lotterivinster	6 » »	20 » »
Summa	110 milj. kr.	390 milj. kr.

Beträffande skattesatserna har det förutsatts att omsättningsskatten på spritdrycker skall höjas med ca 3 kr. per liter. I fråga om lagrat lättöl har man räknat med att den skatt om 12 öre per liter, som uttogs 1950—1954, skall återinföras. Skatten på öl och starköl förutsättes höjd med 6 öre per liter och skatten på läskedrycker med 12 öre per liter. I fråga om cigaretter beräknas skattehöjningen till ca 1,5 öre per styck. För socker förutses en skatt av 20 öre per kg. Energiskatten på bensin och motorsprit avses bli höjd med 5 öre per liter och samma skatt på elkraft för borgerliga ändamål från 5 till 7 procent. Slutligen innebär den träffade överenskommelsen att skatten på lotterivinster, premieobligationsvinsterna undantagna, skall föreslås höjd från 20 till 30 procent av vinstvärdet.

Ett särskilt problem vid höjningar av indirekt beskattning är risken för hamstringsköp under tiden mellan offentliggörandet av förslag i ämnet och ikraftträdandet. I fråga om vissa av de här avsedda skatteobjekten föreligger påtagliga sådana risker. Detta gäller sprit, vin och socker. Även beträffande bensinen är det av nu antydda skäl under förhandenvarande förhållanden angeläget att skattehöjningen genomföres med minsta möjliga tidsutdräkt.

Vad spritdryckerna angår kan panikköp i hamstringsyfte föranleda allvarliga risker från ordnings- och nykterhetssynpunkter. Jag får härvidlag erinra om vad jag anfört i propositionen nr 193 till 1956 års riksdag, vilken, i enlighet med vad jag då förordade, antogs av riksdagen på mycket kort tid. Vad de övriga varorna angår är olägenheterna med hamstringsköp av annan art. En möjlighet till sådana köp innebär i praktiken ett gynnande av dem som omedelbart kan disponera medel för inköp. Erinras kan också att både vin och socker kan lagras under flera år.

Av dessa skäl har vid överläggningarna enighet förelegat om att beskattningsåtgärderna beträffande sprit, vin, socker och bensin genomföres snarast möjligt och att åtgärder såvitt möjligt vidtages för att möta riskerna för hamstring.

Frågan om beskattningen av sprit, vin, socker och bensin torde lämpligen böra anmälas för sig. Jag avser att senare denna dag upptaga övriga frågor rörande den höjning av den indirekta beskattningen varom enighet nåtts.

Innan jag övergår till de särskilda skatteförslagen får jag nämna att de nya skattesatserna på sprit och vin föreslås skola tillämpas från och med den 12 februari 1958. I vad angår socker förordar jag, att beskattningen får giltighet från och med det resultatet av överläggningarna mellan partierna offentliggjorts, d. v. s. från och med den 5 februari 1958. Beträffande bensin torde behovet av att omedelbart hindra hamstring vara mindre starkt framträdande. Det torde vara tillräckligt, om lagstiftningen kan träda i kraft den 12 februari 1958.

Spritdrycker. För spritdrycker utgår f. n. omsättningsskatt i form av dels en fast avgift och dels en procentavgift. Den fasta avgiften är graderad efter alkoholstyrkan. För spritdrycker med lägre alkoholhalt än 35

volymprocent, t. ex. Brännvin Special och punsch, är den fasta avgiften 7 kr. 50 öre för liter. Sprit som håller 35—40 volymprocent, till denna grupp hör bl. a. renat brännvin, påföres en fast avgift av 9 kr. för liter. För starkare spritsorter, exempelvis akvaviter och konjak, utgör den fasta avgiften 10 kr. för liter. Procentavgiften är för samtliga sorter 50 procent av utminuteringspriset, skatten inberäknad.

För att tillvarata möjligheterna att genom skattehöjningen så långt möjligt nedbringa vår alltjämt för höga spritförbrukning förordar jag att skattehöjningen helt lägges på den fasta avgiften. Denna är, som nyss nämnts, graderad efter alkoholstyrkan. En likformig höjning av de fasta avgifterna skulle innebära att den ursprungliga spännvidden mellan spritdrycker av olika alkoholhalt skulle minskas. Höjningen synes därför böra bli något mindre för de svagare sorterna och något högre för de alkoholstarkare. Med hänsyn till beskattningens höjd synes det även påkallat att en differentiering sker i den f. n. lägst beskattade gruppen mellan spritdrycker över och under 30 volymprocent. De sistnämnda, omfattande bl. a. punsch och vissa alkoholsvagare likörer, skulle sålunda bilda en särskild grupp.

I enlighet härmed föreslår jag att den fasta avgiften för spritdrycker utformas på sätt framgår av denna uppställning.

Alkoholstyrka	Ny fast avgift	Höjning
Under 30 %	8: —	0: 50
30—34,9 %	8: 50	1: —
35—40 %	10: 40	1: 40
Över 40 %	11: 60	1: 60

Med hänsyn till procentavgiften ernås härigenom en total skattehöjning av i genomsnitt 3 kr. per liter.

I likhet med vad fallet var vid 1956 års skattehöjning synes Nya systemaktiebolaget och restauratörerna böra erlægga skatt för sitt lager av spritdrycker vid lagstiftningens ikraftträdande. För att förenkla beräkningen av lagerskatten förordar jag, att skatt uttas med belopp motsvarande skillnaden mellan systembolagets resp. restauratörens nettoinköpspris före och efter skattehöjningen.

Vid utskänkning av spritdrycker skall erläggas utskänkningsskatt med 25 procent av utskänkingspriset. Detta pris motsvarar gällande utminuteringspris jämte utskänkningsskatten. Restauratören äger sålunda icke själv uttaga någon marginal på spriten. I gengäld får han i form av ett avdrag på utskänkningsskatten gottgörelse för vissa kostnader i samband med utskänkningen. Denna ersättning motsvarar i regel 15 procent av utskänkingspriset.

Vid den avsedda höjningen av omsättningsskatten synes utskänkningsskatten böra lämnas oförändrad. Detta innebär i pengar räknat någon höjning av utskänkningsskatten. Till frågan om restauratörernas utskänkningssättning skall lämnas oförändrad eller sänkas något synes ställning

få tagas i den ordning som förutsattes vid 1957 års riksdagsbeslut i ämnet. Det torde sålunda få ankomma på kontrollstyrelsen att närmare pröva frågan och till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag som därav må föranledas.

Vin. För starkvin utgår omsättningsskatt dels i form av en fast avgift om 2 kr. per liter, dels i form av en procentavgift om 25 procent av utminuteringspriset inberäknat skatten. Lätta viner är endast belagda med procentavgift, vilken utgör 33 procent av utminuteringspriset.

Såsom tidigare nämnts är avsikten att uttaga ytterligare omsättningsskatt på vin med ca 20 milj. kr. för helt år räknat. Då det icke i fråga om viner föreligger samma intresse som i fråga om spriten av att utnyttja skattehöjningen som konsumtionsbegränsande faktor, förordar jag att de ökade skatteintäkterna uttas i form av höjda procentavgifter.

Vid ett ställningstagande till frågan hur skattehöjningen bör utformas måste beaktas att starkvinerna f. n. i skattehänseende kan sägas inta en i viss mån gynnad ställning, framför allt i förhållande till de alkoholsvaga spritsorterna. Beträffande lättvinerna åter bör framhållas att dessa, med hänsyn till höjningar i importpriserna och därav följande ändringar i utminuteringspriserna, torde ha en jämförelsevis begränsad skattekraft. Det synes också stå bäst i överensstämmelse med de av statsmakterna godtagna nykterhetspolitiska grundsatserna att förlägga tyngdpunkten i skattehöjningen på de alkoholstarkare varorna. En lämplig avvägning synes kunna erhållas, om procentavgiften för starkvin höjes med 12 enheter från 25 till 37 och procentavgiften för lätta viner med 3 enheter från 33 till 36. Detta innebär för starkvinerna en prishöjning om ungefär 20 procent. För de lätta vinerna begränsas prishöjningen till ca 6 procent.

Även i fråga om vinet synes det erforderligt att lagerskatt erlagges av systembolaget och restauratörerna. Skatten synes böra beräknas efter samma grunder som i fråga om spritdrycker.

Socket. Socket har tidigare beskattats under olika perioder. Sålunda infördes 1873 en avgift å vitbetssockertillverkningen. Avgiften, som sedan 1907 benämndes sockerskatt, avvecklades budgetåret 1929/30. Efter andra världskrigets utbrott infördes för täckande av försvarskostnaderna ett flertal nya konsumtionsskatter, bl. a. å socket avsett för industriellt bruk. Denna skatt, industrisockerskatten, avvecklades emellertid redan 1941 i samband med ikraftträdandet av varuskatteförordningen, enligt vilken bl. a. choklad- och konfityrvaror beskattas.

Under socketbeskattningen bör falla såväl raffinerat som — i den mån detta saluföres — även oraffinerat socket, allt i den mån sockret är att hänföra till den sammansatta socketart, sackaros, som vanligen benämnes rörsocket eller betsocket. Beskattningen bör även omfatta sirap. Däremot bör lämpligen melass, som huvudsakligen användes såsom kreatursfoder

och för jästfabrikation, lämnas skattefritt. Detsamma bör gälla de enkla sockerarterna, d. v. s. druvsocker (dextros, glykos, stärkelsesirap och kappillärsirap), som huvudsakligen användes inom industrien, samt frukt-, malt- och mjölksocker, som användes exempelvis såsom näringsmedel och för medicinska ändamål. Det kan här erinras, att skatt utgått för druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap under den tid industrisocker beskattades. Skatten var då motiverad med att dessa varor kunde tjäna som ersättningsmedel för socker. Med hänsyn till varornas ringa söthet synes emellertid någon risk för övergång icke föreligga vid en moderat sockerbeskattning. Det är också att märka att exempelvis glykos ofta icke användes för sina sötande egenskaper. Detta gäller exempelvis garveriindustrien och pappersindustrien men även sötvaruindustrien, inom vilken glykos användes för att den skall ge de framställda produkterna en viss konsistens eller smak, som ej kan ernås med socker.

Skattesatsen avses, såsom tidigare nämnts, bli 20 öre per kg för socker, medan en skattesats av 16 öre per kg synes kunna förordas för sirap. Relationen mellan skattesatserna är betingad av sockerhalten och är densamma som enligt förordningen den 22 december 1939 (nr 905) om industrisocker-skatt.

Sockerförbrukningen inom landet uppgår till omkring 300 000 ton. Den ojämförligt största delen härav försäljes för direkt förbrukning i hushållen. En sockerbeskattning kommer emellertid att för vissa industrier medföra en höjning av råvarukostnaderna, som, om sockeranvändningen är stor, kan leda till en mera betydande höjning av de saluförda produkternas pris. Detta gäller choklad- och konfityrindustrien, som är den mest sockerkrävande och som redan är beskattad i annan ordning. Förbrukningen av socker inom denna industri kan uppskattas till omkring 30 000 ton för år, vilket skulle innebära en merbeskattning av 6 miljoner kronor. Å choklad- och konfityrvaror utgår f. n. en varuskatt av 65 procent av färdigvarans pris vid försäljning i större poster till återförsäljare. Vid tidigare företagen höjning av skattesatsen har det visat sig att dessa varor är så priskänsliga, att en betydande konsumtionsminskning blivit följd; den lägre skattesatsen har därför måst återställas. Med hänsyn härtill torde det inte kunna förordas att ytterligare beskatta sötvaruindustrien med sockerskatten. En befrielse från denna skatt synes lämpligen kunna ordnas så att företagarna i sina deklarationer för varuskatt medgives göra avdrag för skatten för socker, som visas ha förbrukats vid produktionen av varuskattepliktiga varor.

Beträffande övriga sockerförbrukande industrier torde särskilda kompensationsåtgärder i och för sig icke vara erforderliga. I den mån skatten kan anses vara av betydelse för avvägningen av tullskyddet torde frågan få behandlas i det förslag till ny tulltaxa som kommer att föreläggas årets riksdag.

Sockerskatten synes böra uttagas hos tillverkare och importörer enligt i huvudsak samma regler som enligt varuskatteförordningen gäller för chok-

lad- och konfityrvaror samt vissa tekniska preparat m. m. För inom riket tillverkat socker bör sålunda skatten å försålda kvantiteter regelmässigt redovisas till statsverket enligt deklaration månadsvis. För importsocker bör skatten uttagas i anslutning till införseln, dock att tillverkare av socker eller sirap bör äga skattefritt införa dessa varor. Varuskatteförordningen kan med vissa smärre jämkningar och kompletteringar göras tillämplig även i fråga om beskattningen av socker.

Med hänsyn till spekulations- och hamstringsrisker synes skatten, såsom tidigare nämnts, böra träda i tillämpning redan från och med dagen efter det överenskommelsen mellan partierna offentliggjorts, d. v. s. från och med den 5 februari 1958. Under tiden till dess frågan behandlats av riksdagen torde det få ankomma på tullverket att genom krav på deposition eller på annat lämpligt sätt säkerställa skattens erläggande. Någon särskild skatt på handelns lager erfordras under sådana förhållanden icke. Å andra sidan bör handeln icke kunna påräkna någon skatterestitution vid en eventuell framtida avveckling eller sänkning av skatten.

Införes en sockerskatt, kan detta medföra, att gränshandeln med socker kraftigt ökar. Jag vill här erinra om att beträffande ett annat varuslag, nämligen margarin, den högsta kvantitet som en resande får medföra utan att betala därå belöpande avgifter bestämts till 5 kg. Huruvida likartade åtgärder kan erfordras i fråga om socker kan icke för närvarande bedömas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med uppmärksamhet följa utvecklingen. Skulle gränshandeln med socker öka på ett oroande sätt, torde Kungl. Maj:t, därest riksdagen icke har någon erinran däremot, få utfärda bestämmelser i ämnet med en innebörd i huvudsak motsvarande de för margarinet gällande.

Intäkterna av skatten kan med ledning av aktuella konsumtionssiffror uppskattas till mellan 55 och 60 miljoner kronor för år. Hänsyn bör emellertid tagas till det förordade skatteavdraget för sötvaruindustrien. Detta kan uppskattas till 6 miljoner kronor, varför nettointäkten av skatten, i enlighet med vad förut angivits, kan beräknas till ett avrundat belopp av 50 miljoner kronor för helt budgetår räknat.

Bensin och motorsprit. Beskattningen av bensin och motorsprit är reglerad genom förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit och genom förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt.

Skatten på bensin utgår med 36 öre per liter, varav 32 öre utgår enligt 1929 års förordning för vägändamål och 4 öre såsom energiskatt. För bensin, som tillverkas av Svenska skifferolje aktiebolaget genom utvinning ur inhemsk skiffer, utgår dock vanlig bensinskatt med endast 7 öre per liter.

Skatten på motorsprit utgår med 23 öre per liter, varav 19 öre i form av skatt för vägändamål och 4 öre i form av energiskatt.

För spritblandningar, avsedda för användning till motordrift, utgår energi-

skatt med 4 öre per liter. Energiskatt utgår dock icke för dylik inom riket framställd spritblandning, där energiskatt erlagts för i blandningen ingående produkter.

Generaltullstyrelsen är beskattningsmyndighet, i fall där skatt skall erläggas vid införseln, och kontrollstyrelsen i övriga fall. För bensen, som infördes till riket, uttages såväl den vanliga skatten som energiskatten av tullverket samtidigt med tullen.

Av det tidigare anförda framgår, att förslag bör framläggas om en höjning av energiskatten på bensen, motorsprit och för motordrift avsedda spritblandningar med 5 öre per liter. Denna åtgärd beräknas tillföra staten en skatteintäkt av ca 100 milj. kronor för år. Skattehöjningen föreslås träda i kraft den 12 februari 1958.

Höjningen av bensenbeskattningen bör, i likhet med vad som tillämpats vid tidigare sådana höjningar, kompletteras med en särskild lagerbeskattning. I enlighet härmed förordar jag, att en tillfällig energiskatt med 5 öre per liter uttages för bensen, som den 12 februari finnes i lager inom riket hos återförsäljare och förbrukare. Liksom vid 1954 års höjning av bensenbeskattningen bör denna beskattning avse större lager av bensen, förslagsvis omfattande minst 2 000 liter. Länsstyrelserna bör vara uppbörds- och kontrollmyndigheter för den tillfälliga energiskatten.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) *förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) angående skatt å spritdrycker och vin;*
- 2) *förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt;*
- 3) *förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt*
- 4) *förordning om tillfällig energiskatt å bensen som finnes i riket den 12 februari 1958.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Göte Fridh